

A Font a Month

Prinya R.nont
www.dbfonts.biz

ดีบี ไทยเท็กซ์

(ผู้ไม่ต้องการมีตัวตน)

DB ThaiText เป็นฟอนท์ตัวพื้นต้นยุค PostScript ของไทยที่พัฒนามาจากแบบตัวพิมพ์โมนโไทท์กลาง

Two new typefaces were designed by Mr Bira Tor Suwan for use with the Monotype composing system that was introduced to Thailand circa 1957. Named Monotype Light and Medium, they made up even-stroke Thai text fonts but with their letterforms fashioned along the same principles as those of the For Sor thick and thin metal type (an old face first cast in France.) Major improvements in glyph design, such as clear differentiation between confusing pairs (such as ก and ค), and elimination of the ink trap at the base of จ, were crafted into the fonts.

With good legibility and clean, neutral looks, the fonts were recast as metal type at several sizes. And thereafter, both were adopted for photo-typesetting and renamed as ChiangSaen and Pimai.

Then came the era of desk-top publishing; Pimai, the medium weight of the two, was made into PostScript type by DB and named DB ThaiText. The makeover came with some fine-tuning: outlines of some letters, such as ง, จ, ผ, พ and ม, were redrawn to improve font harmony; bold and associated italics were added to make up a total of four styles. The result became one of the most widely used faces at the time.

ThaiText, as well as its light version, was bundled with other faces into DB #1, a folio released commercially in August, 2005. In the following year it was made into Unicode type. DB ThaiText has remained popular with today's users despite competition from the wide offering of new body fonts on the market. Legibility and simplicity of form, in the manner of Helvetica, are the reason for its enduring presence.

งานออกแบบทุกยุคในโลก ล้วนพัฒนาคลี่คลายไปตามเทคโนโลยีร่วมสมัยของมันเสมอ. ทุกครั้งที่มีเทคโนโลยีใหม่ๆ เกิดขึ้น ย่อมเกิดโจทย์ใหม่ๆ ที่ท้าทายความจำกัดของเทคโนโลยีเดิม.

ราวปี พ.ศ. 2500 เมื่อเทคโนโลยีการเรียงพิมพ์แบบโมนโไทท์จากอังกฤษเข้ามาสู่เมืองไทยนั้น ได้ปรากฏแบบตัวพิมพ์ใหม่แบบเส้นสม่ำเสมอขึ้น 2 ตัว คือ โมนโไทท์บางและ โมนโไทท์กลาง ผลงานของคุณ พีระ ต. สุวรรณ. ปัญหาของตัวเรียงพิมพ์ตะกั่วเดิมคือเสียพื้นที่สำหรับเครื่องบน (สระบน วรรณยุกต์ การ์นต์) มากเกินไป คุณพีระแก้ไขโดยใส่กับรายละเอียดชุดสระ อี อี อี จากที่ปลายด้านหน้ายกสูงแบบตัวพื้นเดิมๆ มาเป็นลดต่ำเสมอปลายล่างด้านหลัง และเก็บหางเฉียงของพยัญชนะทุกตัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งหางของ ส ไม่ให้สูงเกินเหมือนตัวพื้นยุคแรกเริ่ม ช่วยให้สามารถลดพื้นที่ระยะบรรทัดลงได้เล็กน้อย. แล้วการแก้ปัญหาหางตัว ส ของตัวโมนโไทท์ใหม่ได้ไอดีเดียวมาจากไหน?

เพื่อหาคำตอบ ผมลองย้อนกลับไปดูตัว ส เท่าที่เคยปรากฏเป็นตัวพิมพ์มาก่อนหน้านี้ พบว่ามี ส อยู่ 2 แบบที่มีการเก็บหางมาแล้ว. แบบแรกเป็น ส ของตัวพิมพ์ ผ.ศ. ใช้วิธีต่อหางจากเส้นกลางภายในลำตัว เฉียงออกไปด้านข้างเพื่อหลบสระบน แต่มักพบปัญหาหมักท่อมพื้นที่เล็กๆ ที่เกิดจากโคนหางปิดชอกระหว่างเส้นหลังกับเส้นกลาง. ส่วนอีกแบบเป็น ส ที่พบในกลุ่มตัวโป่ง (ชื่อเรียกตัวพาดหัว

กขชคคฆงจฉซซฌฎฏฐฑฒณดตถทธนบปฝฟฝภมยรฤลฎวศษสฬหฬอฮ

EAC Chiangsan (ต้นแบบของ UPC Vanila, TF Chiangsan) แดกต่างจากโมนโไทท์บางพอสมควร (เช่นตัว ค และ ส เปลี่ยนไป)

จฉซซฌฎฏฐฑฒณดตถทธนบปฝฟฝภมยรฤลฎวศษสฬหฬอฮ

EAC Pimai (ต้นแบบของ UPC Browallia,TF Pimai) โกล้เคียงโมนโไทท์กลางมากกว่า (ยังคงรักษาคตัว ค และ ส ตั้งเดิมไว้)

ชุด คณิตศาสตร์

พิมพ์ที่ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ไทยวัฒนาพานิช

บน ตัวโมนโไทท์กลาง และล่าง ตัวโมนโไทท์บาง
สำเนาทำแบบ จากปกหลัง วิทยาสาร ปีที่ 17, ฉบับที่ 13,
1 เมษายน 2509. พบว่าอักษร ค และ ส ของตัวพิมพ์
ทั้งคู่มีลักษณะที่คล้ายกัน.

สมัยก่อน) ที่นายแซ ผู้ออกแบบใช้วิธีลากหางจากกลางลำตัวเฉียงไปด้านหลังเช่นกัน ทั้งโป่งแซ, โป่งบาง, โป่งรอง (อนุรักษ์เป็น Opentype แล้ว ชื่อ DB Zair, DB BangRak, DB PongRong ตามลำดับ) แต่เส้นกลางตัว ส ของนายแซทุกตัว แทนที่จะโค้งตามเส้นบน (เหมือน ผ.ศ.) กลับหักเหจากเส้นหน้า (ซึ่งเป็นเส้นตั้งเหมือน ผ.ศ.) ลงไปชนเส้นหลัง. วิธีการของนายแซทำให้เกิดเห็นโคนหางที่อยู่ภายในลำตัว ส ได้ง่ายขึ้นไม่สับสนเป็นตัว ล อีกทั้งช่วยขยายพื้นที่มุมอับให้กว้างขึ้น (ได้มากกว่า ผ.ศ.) คุณพีระคงเห็นข้อดีของ ส แบบนายแซ จึงนำมาดัดแปลงใช้กับตัวโมนโไทท์กลาง ทำให้อ่านง่ายแถมหมักไม่ท่อมเป็นจ้ออีกต่อไป.

เมื่อพิจารณาตัว ส (ตัวหางสั้น) ของตัวเรียงพิมพ์ตะกั่วโป่งบาง กับ ส ของชุดโมนโไทท์ใหม่เปรียบเทียบกันดูพบว่าเส้นที่สร้างขึ้นมามีความใกล้เคียงกันมาก ทำให้เชื่อได้ว่า ส ของโมนโไทท์กลางน่าจะได้แบบอย่างมาจาก ส ของโป่งบางนี่เอง.

นอกจากจะแก้ปัญหาการกินที่ของเครื่องบนของตัวเรียงพิมพ์ตะกั่วแล้ว ความน่าสนใจของตัวพิมพ์คู่นี้คือเป็นตัวพิมพ์แบบเส้นสม่ำเสมอชุดแรกของไทยที่นำหลักการที่ดีของแบบตัวเรียงตะกั่ว ผ.ศ. มาใช้ ไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาคู่สับสนระหว่าง ค-ค หรือการแก้ปัญหาหมักท่อมเป็นจ้อที่ฐานตัว จ ก็ตาม. หัวตัว ค ของมันจงใจให้ห่างจากเส้นหลังมากที่สุดด้วยการยกเส้นคอ (จากเดิมที่นิยมเขียนเฉียงลงมาบรรจบเส้นหน้า) ให้อยู่ในแนวตั้งแบบเดียวกับที่พบครั้งแรกใน ผ.ศ. ทำให้แยกแยะออกจากตัว ด ได้ง่าย. ส่วนตัว จ นั้นแทนที่จะให้คอของมันทำมุมรูปตัว V กับเส้นหลังอย่างที่นิยมเขียนกัน กลับเปลี่ยนเป็นตัว U (เส้นคอตั้งขนานเส้นหลัง) แบบ ผ.ศ. แทน.

ตัวอักษรที่ถือกำเนิดใหม่ในโมนโไทท์โฉมใหม่นั้นล้วนมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย ที่น่าตั้งข้อสังเกตเป็นพิเศษคือตัว ง. มุมที่ฐานของมันแทนที่จะแหลมเหมือนตัวพื้นในอดีตทั้งหมด (ไม่ว่าจะตัวรัตเลย์, ธงสยาม, ผ.ศ.) กลับลมมุมเล็กน้อยด้วยการใส่เส้นโค้งเข้าไป. รูปอักษร ง แบบใหม่นี้นอกจากจะช่วยลดปัญหาจุดเข้มที่ฐานได้ดี (เหมือน จ ของ ผ.ศ. ต้นแบบ) แล้ว ผมคิดว่ายังช่วยให้หน้าหน้าตัวอักษรไม่เทไปข้างหน้าเหมือนแบบเดิม (ที่มีทั้งหัวและหางยื่นออกไปจากแนวเส้นตั้ง) เนื่องจากจุดสัมผัสเส้นฐานได้เคลื่อนตัวออกจากเส้นตั้งไปอยู่ประมาณจุดศูนย์ถ่วงของตัวอักษรนั่นเอง. ผมใช้หลักฟิสิกส์ตรวจสอบสมดุลของตัวอักษรอยู่เสมอและคิดว่าเส้นกึ่งที่ฐานของตัวช ในตัวโมนโไทท์ใหม่ที่รับมาจากตัว ผ.ศ. นั้น มีส่วนช่วยให้อักษรทรงตัวได้ดีขึ้น.

กขขคคขงจจชชฌญญฎฎฐฐฑฒณตตถททธ
DB ThaiText Light

กขขคคขงจจชชฌญญฎฎฐฐฑฒณตตถททธ
DB ThaiText

กขขคคขงจจชชฌญญฎฎฐฐฑฒณตตถททธ
DB ThaiText Bold

ทอมไลท์ อู่ทอง

น → **น**

โป้กรอง พิมาย

น ม ฐ ฝรั่งเศส

น ม ฐ พิมาย

น ม ฐ ไทยเท็กซ์

ความอ่านง่ายและดูเรียบง่ายเป็นกลาง ทำให้แบบตัวพิมพ์โมโนไทป์ทั้งสองนี้ได้รับความนิยมมาก ถูกนำไปหล่อเป็นตัวเรียงพิมพ์ตะกั่วหลายขนาดพอยท์ และได้รับการอนุรักษ์เป็นตัวเรียงพิมพ์ด้วยแสง (ที่คนไทยนิยมเรียกว่าตัวคอมพิวเตอร์) ชื่อ เชียงแสน และ พิมาย ตามลำดับ.

นักออกแบบยุคนี้ยังคงนิยมเรียกตัว เชียงแสน และ พิมายกัน (ติดปากตั้งแต่ยังเป็นตัวตะกั่ว) ว่า ตัวธรรมดาบาง และตัวธรรมดา เนื่องจากเมื่อเราอ่านมันที่ขนาดพอยท์เล็กๆ เป็นตัวพื้นมันดูธรรมดามาก ไม่มีอะไรเด่นพอที่จะระบุตัวตนได้ชัดเจนเหมือนตัวพิมพ์คอมพิวเตอร์อย่าง ทอมไลท์ (ที่เห็นความเป็นทรงเรขาคณิต) หรือ อู่ทอง (ที่เห็นเส้นหนักเบาอย่างตัว ผ.ศ. แต่ดูเป็นไทยกว่า.) ตัวธรรมดาของโมโนไทป์นี้ได้รับการยอมรับในวงการพิมพ์ว่าเป็นตัวพื้นที่ดี

ที่สุดในยุคสมัยของมันซึ่งอยู่ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2500-2520. การเกิดขึ้นของ ทอมไลท์ในปี พ.ศ. 2519 (แบบตัวพิมพ์ใหม่ที่เป็นสัญลักษณ์ของยุคเรียงพิมพ์ด้วยแสง) ช่วยแบ่งเบาภาระกิจตัวพื้นให้ เชียงแสน และ พิมายมากขึ้นตามลำดับ.

โดยส่วนตัวแล้วตัวพื้นที่ผมใช้บ่อยที่สุด (ก่อนมาออกแบบพอนท์ตัวเอง) คือ พิมาย เพราะมันดูเป็นกลางดี ใช้กับงานแนวไหนก็ได้ น้ำหนักก็ไม่บางเกิน จะสั่งตัวคอมพิวเตอร์เล็กก็ยังไม่ขี้ขลาด (เอาที่ทุกเป็นแผ่นโบร์ไมด์สมัยนั้นต้องลุ้นอีกว่าตัวจะบวมหนาหรือจางเบาเกิน.) เมื่อเข้าสู่ยุค DTP ของไทย (เริ่มราวปี พ.ศ. 2531-2532) จึงไม่ต้องสงสัยเลยว่า พอนท์ตัวพื้นลำดับแรกที่ผมอยากนำมาใช้เป็นแบบฝึกหัดคือ พิมาย!

DB ThaiText เป็นพอนท์โพสท์สคริปท์ตัวพื้นไทยลำดับแรกของ ดีบี เกิดจากการนำตัวพื้น พิมาย ที่ดูธรรมดา ดังกล่าวมาตีความใหม่ โดยปรับปรุงการเดินเส้นอักษรบางตัว เช่น ง, จ, ผ, พ, ม, ธ, ล ฯลฯ ให้ดูธรรมดาใกล้เคียงตัวเขียนมากยิ่งขึ้น ยกเว้นเส้นกึ่ง (ที่ไม่มีในลายมือธรรมชาติ) ยังคงรักษาไว้ และตัว ค ที่นอกจากจะไม่พยายามแก้ไขดูคล้ายตัวเขียนแล้ว ยังพยายามปรับให้เข้าใกล้ ค ของ ผ.ศ. ที่เป็นต้นแบบมากยิ่งขึ้นไปอีก.

ง มุมโค้งที่เส้นฐานเป็นของเด็ดที่ผมรักษาไว้เช่นกัน แต่รู้สึกขัดใจปลายหางที่งอมมาด้านหน้า จึงเหยียดหางออกเป็นเส้นตรงเหมือนการเขียนปรกติ.

จ, ฐ ผมแก้ไขคือเฉียงจรดเส้นหลังชื่อๆ แม้จะทรงตัวสู้ของเดิมไม่ได้แต่รับประกันความอ่านง่ายไม่เป็นรอง!

ผ, พ เส้นหยักกลางตัวเดิมจะบิดโค้ง (พบเป็นครั้งแรกในตัวพื้นไทย) ผมชอบตรงไปตรงมามากกว่า.

น ของ พิมาย (โมโนไทป์ใหม่) ก็อาจได้อิทธิพลมาจาก น ของ โป้กรอง คือขมวดม้วนอยู่นอกเส้นหลังชื่อๆ ต่างจาก น ของตัวพื้นที่เกิดขึ้นก่อนหน้าซึ่งล้วนมีขมวดม้วนอยู่ใต้เส้นหลัง จึงคงลักษณะการเขียนที่เรียบง่ายกว่าไว้ในไทยเท็กซ์.

ม มุมที่ฐาน แทนที่จะใส่โค้งแบบเดิม ถูกเปลี่ยนให้ง่ายเหมือนตัว น. ทำให้ ข และ ฉ อักษรคล้ายของมันถูกแก้ตามไปด้วย. ฉ ของพิมายเป็นพยัญชนะเพียงตัวเดียวที่หัวเป็นรูปครึ่งวงกลม จึงถูกแก้ไขกลมเหมือนตัวอื่นๆ.

บปผลพพภมยรฤลภวศษสหฬออ ๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙

บปผลพพภมยรฤลภวศษสหฬออ ๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙

บปผลพพภมยรฤลภวศษสหฬออ ๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙

ตัวอย่างหนังสือวงการสถาปัตยกรรมที่ใช้ไทยเท็กซ์เป็นตัวพื้น

นอกจากจะปรับโฉม พิมาย หรือตัวธรรมดาให้ดูธรรมดายิ่งขึ้นไปอีกเป็น DB ThaiText แล้ว สุรพล เวสารัชเวศย์ เพื่อนผมผู้สร้างตัว Regular (ด้วย Fontographer จากเส้นร่างของผม) ยังถือโอกาสเพิ่มตัว Bold พร้อมตัว Italic ในคราวเดียวกันรวมเป็น 4 สไตล์ กลายเป็นพอนท์ตัวพื้นทางเลือกใหม่ของยุค DTP ที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในเวลาอันรวดเร็ว. สุรพล เป็นคนใส่อักษร DB (ย่อจาก Dear Book) บอกระบุชื่อพอนท์ ส่วนชื่อ ThaiText ตั้งโดย ปราสาท วีรกุล เพื่อนอีกคนที่ร่วมบุกเบิกภาษาไทยบน DTP กับสุรพล. มันเป็นชื่อที่ธรรมดาตามมาก็จริง แต่ช่างเหมาะสมกับจุดประสงค์ที่ถูกสร้างไว้ใช้อ่านมากกว่าใช้อวด!

DB ThaiText ออกจำหน่ายรวมอยู่ในพอนท์ ดีบี ชุดแรก เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2548 โดยเพิ่มตัว Light พร้อม Italic เข้าไปรวมเป็น 6 สไตล์ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการซื้อ และถูกพัฒนาเป็นพอนท์ Opentype จำหน่ายในเดือนเมษายนปีถัดมา. ชุดที่ทำขายแตกต่างจากชุดแรกที่ถูกละเมิดสิทธิ์มารวม 16 ปี (แห่งความหลัง) อยู่ 2 ตัวคือ แก้ ร ไม่ให้กะฆ่าหน้า และ แก้ โม่โท ให้ไม่สับสนกับสระอะ เมื่อใช้งานในขนาดเล็กจัด.

แม้ทุกวันนี้จะมีพอนท์ไทยที่ตั้งใจออกแบบให้เป็นตัวพื้นมาให้เลือกใช้มากมาย ดีบี ไทยเท็กซ์ ก็ยังเป็นที่นิยมใช้กันอยู่ ด้วยเหตุผลที่หลายคนบอกผมว่ามันเรียบง่าย เทียบเคียงได้กับ Helvetica ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วปลายเส้นบน ไม่ว่าจะ เป็น จ, ล, ว ฯลฯ ล้วนตัดแนวเฉียงเหมือน a, c, s ของพอนท์ Trade Gothic ขณะที่ a, c, s ของ Helvetica ตัดแนวนอน.

ความสำเร็จของ DB ThaiText ต้องขอยกเครดิตให้คุณพีระ ต. สุวรรณ วิศวกรผู้สร้างตัวโมโนไทป์กลางเป็นมรดกทิ้งไว้ให้พวกเรา. โดยส่วนตัวผมภูมิใจกับผลงานออกแบบ DB FongNam มากกว่าในฐานะพอนท์ตัวพื้นเกิดใหม่ที่เป็นสัญลักษณ์ของยุค PostScript ซึ่งกลายเป็นหนึ่งในตัวตนของผม ขณะที่ DB ThaiText ผมแทบไม่ได้ทำอะไรเป็นชิ้นเป็นอัน นอกจากการพยายามรักษาปรัชญาการออกแบบตัวพื้นที่ดีที่มีอยู่เต็มเปี่ยมในตัวโมโนไทป์กลาง

มันคือ ความไม่มีตัวตน ขณะที่คนกำลังอ่านมันอยู่นั่นเอง.